

# Polžja pošta se prilagaja računalniku



*Mitja Jančar je prejšnji teden predstavil novo znamko portoroškega filatelističnega društva. Natanko 20. 10. 2010 je izdalo še eno znamko Akvarija Piran s stilizirano podobo spirografa (morskega črva). Izšla sta tudi razglednica in priložnostni žig.*

**Besedilo in fotografija: Lea Kalc Furlanič**

# K

aj pomeni v današnjem času velikega razcveta spletne komunikacije biti filatelist, smo vprašali Portorožana Mitjo Jančarja. "Počutim se kot obrtnik, ki se bori proti industrializaciji. Vendar je veliko obrtnikov, ki vztrajajo v svojem poklicu. Spletna pošta nikoli ne bo mogla nadomestiti polžje pošte. Vendar se bo morala, tako kot na primer radio proti televiziji, prilagoditi tudi pošta," nam je dejal strastni ljubitelj znamk, dolgoletni predsednik filatelistične zveze.

"Verjetno je krivično, da so klasični pošti dali ime polžja pošta. Že res, da po internetu dobiš pismo isto sekundo, ko ti ga je pošiljatelj poslal, vendar so na primer v času habsburške monarhije poštarji naslednji dan predali pismo na Baltiku, potem ko ga je pošiljatelj oddal v jadranskem mestu. In pred sto leti so pisma ob ustanovitvi pomožne pošte v Strunjanu

peš prenašali v matično pošto Piran. Drugi primer: partizani so med drugo svetovno vojno potrebovali tri dni za prenos pošte iz kočevskih gozdov na Gorenjsko. In še: Istranom je znan Rižanski placit, manj znano pa je dejstvo, da je placit potekal mesec dni po tem, ko je bilo pismo poslano na dvor Karla Velikega v Augsburg," še dodaja Jančar.

### Bosta torej "polžja pošta" in z njo filatelija obstali?

Po mojem prepričanju bo naš prostočasni konjiček obstal. Vprašanje je samo, kako hitro se bomo znali prilagoditi. Svetovni splet in računalnik lahko imata tudi pozitivne učinke. Če so bila društva nekoč omejena na posamezni kraj, svetovni splet omogoča prek socialnih omrežij druženje po celem svetu. Na Facebooku imamo dvakrat več privrženecv, kot je članov društva. Sedaj skušamo nekaj narediti tudi s Twitterjem. Jutri nas čakata Android in pametni telefon. Z malo stroški tudi vzdržujemo spletno stran društva. Dovolj je, da "pogooglate" geslo filatelija v slovenski Istri in že pridete na naše spletne strani.

### In kakšno vlogo ima v filateliji računalnik?

Tudi računalnik postaja vedno bolj pomemben filatelistični pripomoček. Z njim si lahko ustvariš lastne razstavne liste oziroma albume, svoj katalog znamk, obstaja aplikacija, ki izmeri zobčanje znamk, bolj izkušeni in opremljeni lahko preverja pristnost znamk. Z generacijsko zamenjavo se bo filatelija močno spremenila. Že sedaj ni treba potovati na svetovne razstave, da bi si ogledali vrhunske zbirke. Splet to že ponuja.

### Kaj je pomenilo biti filatelist pred, denimo, 50, 30 in 10 leti?

Pred 50 leti sem prešteval znamke in jih zlagal v album, tem sedaj pravim zbiralci podobic. To mladi, ki nimajo pravih napotkov, še danes počno. Pred 30 leti sem ponovno odkril znamke, in čeprav že v zrelih letih, vstopil v filatelistično šolo, ki jo še danes obiskujem. Pred petimi leti, ko smo obnavljali društvo, pa so me kolegi povsem nedemokratično postavili za predsednika. Verjetno zaradi dejstva, da sem pred tem dolga leta vodil Filatelistično zvezo Slovenije.

### Kako obsežno in bogato zbirko ima povprečni slovenski filatelist in kdo sploh velja za filatelista?

Na to vprašanje je težko odgovoriti, ker je na vprašanje, koliko so vredne znamke, težko odgovoriti. Faktorjev je veliko. Sicer obstajajo katalogi, tako domači kot tuji, kjer je cena indikativna. Problem pri nas je, da ni razvitega filatelističnega trga. Še kakšen prst na roki bi ostal neuporabljen, če bi hoteli prešteti filatelistične trgovce v Sloveniji, za katere je filatelija izključna dejavnost. Veliko je popoldanskih trgovčičev, ki upajo, da bodo s tem hobijem obogateli. Sam spadam v kategorijo tistih, ki se težko ločijo od še tako banalne znamke. Pred kratkim sem kolegu prodal znamko z nominalo 70 tolarjev, ki mu je manjkala, za dva evra. Je to kakšen profit? V filateliji zelo velja pravilo, da je znamka vredna toliko, kot je nekdo zanjo pripravljen plačati. Kolega se je pohvalil in potožil, da je sicer pridobil izjemno pismo, poslano iz Pirana, da pa ne bi iztržil četrte tistega, kar je on plačal. Temu bi jaz rekel čustvena vrednost, ki je zagotovo veliko večja od kataloške. V Sloveniji imamo filateliste z enkratnimi zbirkami, tudi visoke vrednosti.

### Kje se danes udeležujete slovenski filatelisti in koliko ste primerljivi z evropskimi?

Nekateri kolegi zelo radi razstavljajo tako na regionalnih razstavah kot tudi na svetovnih. Te razstave so tekmovalne in zbirko, nagrajeno z zlato medaljo, bolje prodaš kot tisto z bronom. Mene prodaja moje zbirke ne zanima, zato tudi

ne razstavljam in se ne podrejam pravilom svetovne zveze. Ugotavljam, da od takrat, ko sem sam prevzel vodenje nacionalne zveze (malo pred osamosvojitvijo) in smo bili dobesedno na psu. Jugoslovanska inflacija nam je sproti požrla vsa sredstva. Mednarodna zveza nam je blokirala vstop na mednarodne razstave. Pa tudi strokovne literature je bilo malo. Najprej smo uredili finančno poslovanje, in ker smo se zavedali, da ne moremo samo pobirati članarine, smo s sponzoriranjem s strani Pošte Slovenije in tiskarja znamk delili eseje. Dosegli smo včlanitev v svetovno in evropsko zvezo in obnovili izdajanje revije Nova filatelija, ki jo člani dobijo brezplačno.

### S čim vse se kot filatelist še ukvarjate?

Hm, res je, filatelija ni samo zbiranje poštne dokumentov. Po spletu okoliščin sem tako ali drugače imel prste zraven pri nekaterih poštne izdajah. Kot član komisije za izdajanje znamk sem na primer sugeriral avtorju bloka, posvečenega obisku osmih predsednikov v Piranu, da je na eno znamko vključil grbe držav, od koder so prišli predsedniki. Zahvalo avtorja seveda skrbno čuvam. Na mojo pobudo je, denimo, Pošta Slovenija prvič izdala razglednično dopisnico, s katero smo istočasno počastili dva dogodka: 125 let Svetovne poštne zveze in 40 let podpisa Londonskega memoranduma. Projekt je bil tudi izdaja razgledničnih dopisnic z motivom optimista pred Piranom, razreda 470 pred Portorožem in Gaio Legend pred Kopro. Obilo prstov vmes sem imel pri spominski znamki Piranski trolejbus.

### Kaj pa priložnostni žigi?

Mnogo svobode imamo filatelisti pri oblikovanju priložnostnih žigov, saj moramo sami poskrbeti za oblikovanje in plačilo. Leta 2007 sem na dan piranskega zavetnika pripravil priložnostni žig z ribo v premajhni posodi, riba je bila izpisana s tekstom Piranu nov akvarij. Nisem preverjal, ali drži, da je to žig z največ besedila, ki se ga da prebrati. In v žig sem se tudi podpisal. Filatelija je tudi zabava, vsaj jaz se zabavam.

Druga novost so rastrski žigi. Ob 100. obletnici odprtja kina Volta v Dublinu smo, upam si trditi, v svetovnem merilu prvi izdelali in uporabili rastrski žig. Do sedaj smo v našem društvu pripravili že štiri take žige. Na žalost je zaradi nerganja enega od "zaslužnih" filatelistov Pošta ta projekt zaustavila. Pred tem smo imeli samo t. i. črno-beli žig, z rastrom smo žigu dodali sivino, kar je po mnenju nekaterih kolegov žige poživilo. Brez rastra bi težko prikazali kino predstavo. Žig in osebno znamko smo izdelali tudi ob 100-letnici hotela Palace letos avgusta.

## Kdo je filatelist?

Mitja Jančar: "Filatelist ni človek, ki znamke kupuje in jih zлага v album. Je nekaj več. Zanima ga zgodovina znamke, njena življenjska pot. Ob zbiranju in preučevanju znamk in drugega poštne gradiva se filatelistu na široko odpirajo nova obzorja o dogajanju v politiki, zgodovini, geografiji, o vseh področjih človeške ustvarjalnosti. Poštne gradivo je prava zakladnica človeškega znanja in delovanja, le odkriti ga je treba."